

1809

ДО
Г-Н ПЕТЪР КЪНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ТУРИЗЪМ
44 НАРОДНО СЪБРАНИЕ

СТАНОВИЩЕ НА КНСБ

ПО ЗИД НА ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИТЕ РЕЗЕРВИ И ВОЕННОВРЕМЕННИТЕ
ЗАПАСИ, №002-01-18, внесен от МС на 21.05.20 г.

Относно: Създаване на „Държавна петролна компания“ и уреждане на принципите на нейното функциониране.

Внесеният наскоро законопроект в НС за изменение и допълнение на Закона за държавните резерви и военноморски запаси предвижда създаването на „Държавна петролна компания“. По същество това е сериозна микроикономическа реформа, която ще окаже влияние не просто върху конкретния отрасъл, но и върху всички останали. Според данни на отделни браншови организации, в резултат на нелоялната конкуренция на този пазар, в малките населени места са закрити 700 бензиностанции през последните няколко години и са освободени от работа над 2 500 души. Освен това, броят на заетите в този отрасъл надвишава 50 000 души. В този смисъл, предвид важността на предвидения закон, считаме за необходимо да се включим в публичните дебати по темата.

Според КНСБ, отчитайки изложените мотиви на Министерски съвет в законопроекта, става въпрос за публично признаване, че проблем с конкуренцията на пазара на горива в България съществува. Видимо от тези мотиви, за нас става ясно, че съобразно настоящите разпоредби и норми, държавата е в невъзможност да осигури нормално функциониране на пазарните взаимоотношения между икономическите субекти в този отрасъл.

През последните седмици забелязваме опит да се изкриви в публичното пространство истинската цел на този дебат в посока, която няма нищо общо с първоначалната идея. КНСБ подчертава, че дебатът за това дали предлаганата „Държавна петролна компания“ е тоталитарна мярка или не, е напълно погрешен. Според нас този погрешно конструиран публичен дебат по темата, без необходимата експертиза, само може да навреди на законопроекта в неговата цялост и целите, които преследва. Всъщност, този въпрос отдавна е изяснен дори в англосаксонската икономическа теория и то на най-високо научно ниво¹. Точно затова настояваме дебатът да бъде изцяло експертен, като изхождаме от идеите за равновесие на производителя съобразно стандартната микроикономическа теория. КНСБ разглежда настоящия законопроект само и единствено в този контекст, тъй като по този начин могат да се постигнат конкретни, предварително зададени задачи в един отрасъл с изразена несъвършена конкурентна структура.

Тук е моментът да припомним, че отрасли, съставени от няколко големи по размер фирми, които в тясно сътрудничество (стратегическа зависимост) реализират значителни печалби при условията на значителни неизползвани мощности, не са рядко срещано явление, нито в развитите, нито в развиващите се икономики. Според Шнайдер (1966), в повечето случаи образуването на държавна фирма в такава индустрия може да доведе до подобряване на пазарното състояние чрез намаляване на цените и увеличаване на продукцията. За нас основният въпрос е дали търсеният ефект ще бъде постигнат в дългосрочен период, тъй като неценовите детерминанти на търсенето и предлагането в такъв тип отрасли са различни по отношение трайността на периода. Повече подробности за точката на дългосрочно равновесие на пределните приходи и пределните разходи ($MC = MR$) биха подобрили достойнствата на предлагания законопроект. Тогава дебатът ще бъде наистина пълноценен за гарантирането на по-достъпни публични блага и по-високо обществено благосъстояние.

На следващо място, щом в даден отрасъл липсва конкуренция, тогава това не е пазарна икономика (или поне тя е силно деформирана) и в този случай външната намеса, с цел връщане към някакви нормални форми на пазарна конкуренция, не може да се нарече

¹ Schneider, N. (1966). Government Firms in Oligopoly Industries: A Short-Run Analysis. The Quarterly Journal of Economics, 80(3), 400-412. Retrieved May 18, 2020

нарушаване на пазарните принципи. КНСБ намира за логичен и демократичен настоящия способ, чрез който държавата да направи този пазар по-конкурентен. За нас принципите винаги са били най-важни и в този смисъл, ако в един отрасъл няма конкуренция, то това означава ли да пазим задължително това състояние само защото всяка намеса на държавата се определя като непазарна? Тази дългосрочна липса на конкуренция е предпоставка за създаването на траен потребителски дефицит. Нещо повече, когато националната икономика страда от високи нива на инфлация, безработица, или е изпаднала в криза, то тогава държавата винаги се е намесвала през инструментите на макроикономическата или фискална политика.

На база гореизложеното, изхождайки от стандартната микроикономическа теория в условията на съвършена конкуренция, пределните приходи са равни на пределните разходи ($MR=MC$), като пределните приходи са равни и на цената ($MR=P$). Това е условието за постигане на равновесие. При олигополните структури обаче (картел, дуопол и другите му разновидности), цената винаги е по-голяма от пределните приходи в дългосрочен период ($P>MR$) и намесата на държавата ще се изразява единствено и само в това да върне $MR=P$. По този начин ще се постигне равенство и секторният пазар ще се стабилизира. Ако това не се случи, при доказано несъвършенство на този отрасъл по отношение на конкуренцията, обществото ще търпи щети под формата на свръхдефицити и свръхцени. В допълнение на това, ако има по-голямо изкривяване на пазара на горива, политиката на по-ниски цени на бъдещата Държавна петролна компания може да бъде разходно оправдана много по-бързо. В този смисъл, ефективността на предлагания законопроект зависи от степента на несъвършена конкуренция в съответния отрасъл. Освен това, по този начин ще се оптимизира управлението на задължителните резерви и ще се гарантира постигането и устойчивото им поддържане в унисон с изискванията на европейското законодателство.

Като критика към законопроекта можем да посочим, че ако за самото предприятие „Държавна петролна компания“ е записана забрана за приватизация и невъзможност за фалит, то за дъщерните му търговски дружества такава изрична разпоредба отсъства. Предлагаме това да се допълни, като по този начин би се повишило общественото доверие в законопроекта.

В заключение, отчитайки всички достойнства на текста, **Конфедерацията на независимите синдикати в България подкрепя така представения ЗИД на Закона за държавните резерви и военноморски запаси.** Надяваме се, че предстоящите дебати ще почиват върху висока експертност и насоки за практическо изпълнение целта на законопроекта, а не върху популизъм и познати идеологеми.

С УВАЖЕНИЕ,

ПРЕЗИДЕНТ НА КНСБ